

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.03.2016, sen. zn. 29 NSČR 7/2014, ECLI:CZ:NS:2016:29.NSČR.7.2014.1

Číslo: 76/2017

Právní věta: Pro pořadí uspokojení více zajištěných věřitelů z výtěžku zpeněžení téhož zajištění je ve smyslu ustanovení § 167 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona (ve znění účinném do 31. 12. 2013) rozhodující skutečná doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění, bez zřetele k tomu, že zajištěná pohledávka některého z nich byla předtím přezkoumána a zjištěna s uvedením chybného údaje o pozdější době vzniku zajištění v přihlášce pohledávky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.03.2016

Spisová značka: 29 NSCR 7/2014

Číslo rozhodnutí: 76

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Zástavní právo

Předpisy: § 167 odst. 1 IZ. ve znění do 31.12.2013
§ 338d o. s. ř.
§ 5 IZ.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání zajištěného věřitele č. 1 FINCOM TRADE LTD. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 10. 2013, sp. zn. KSLB 57 INS 18541/2011, 2 VSPH 1376/2013-B.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 17. 5. 2013, č. j. KSLB 57 INS 18541/2011-B-32, vyslovil Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci (dále jen „insolvenční soud“) souhlas s tím, aby JUDr. D. T., insolvenční správce dlužníka H & M, Pila a truhlárna s. r. o., vydal výtěžek zpeněžení z prodeje majetku sloužícího k zajištění pohledávky [nemovitostí zapsaných na listu vlastnictví č. 193, v katastrálním území M. u L., obec M., vedených Katastrálním úřadem pro Liberecký kraj, Katastrální pracoviště L., blíže označených ve výroku (dále jen „nemovitosti“)] tak, že:

[1] Zajištěný věřitel č. 1 FINCOM TRADE LTD. obdrží částku 1 534 034,40 Kč.

[2] Zajištěný věřitel č. 4 Finanční úřad pro Liberecký kraj obdrží částku 508 304 Kč.

[3] Zajištěný věřitel č. 9 Česká správa sociálního zabezpečení obdrží částky 449 084,85 Kč a 705 461,15 Kč.

2. Insolvenční soud vyšel z toho, že:

[1] Usnesením ze dne 18. 6. 2007, č. j. 30 E 17/2007-7, které nabylo právní moci dne 18. 7. 2007, nařídil Okresní soud v Liberci (dále jen „exekuční soud“) na základě návrhu podaného 26. 1. 2007 výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem, k zajištění pohledávky věřitele č. 9 (oprávněného) ve výši 449 084,85 Kč (následně přihlášené do insolvenčního řízení).

[2] Rozhodnutím ze dne 16. 7. 2007, č. j. 155213/2007/192941/5225, které nabylo právní moci dne 24. 8. 2007, zřídil správce daně (Finanční úřad pro Liberecký kraj) zástavní právo k nemovitostem k zajištění pohledávky věřitele č. 4 ve výši 33 167 Kč (následně přihlášené do insolvenčního řízení).

[3] Rozhodnutím ze dne 29. 9. 2008, č. j. 203819/2008/192941/5225, které nabylo právní moci dne 25. 11. 2008, zřídil správce daně (Finanční úřad pro Liberecký kraj) zástavní právo k nemovitostem k zajištění pohledávky věřitele č. 4 ve výši 475 137 Kč (následně přihlášené do insolvenčního řízení).

[4] Usnesením ze dne 23. 6. 2009, č. j. 30 E 187/2008-14, které nabylo právní moci dne 20. 8. 2009, nařídil exekuční soud na základě návrhu podaného 12. 12. 2008 výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem, k zajištění pohledávky věřitele č. 9 (oprávněného) ve výši 705 461,15 Kč (následně přihlášené do insolvenčního řízení).

[5] Usnesením ze dne 16. 10. 2009, č. j. 30 E 73/2009-37, které nabylo právní moci dne 21. 11. 2009, nařídil exekuční soud na základě návrhu podaného 6. 4. 2009 výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem, k zajištění pohledávky věřitele č. 1 (oprávněného) ve výši 2 197 606,16 Kč (následně přihlášené do insolvenčního řízení).

[6] Zajištěný věřitel č. 1 přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka pohledávky v celkové výši 3 090 676,74 Kč, jako pohledávky zajištěné ve výši 2 197 606,16 Kč předmětnými nemovitostmi, a takto byly jeho pohledávky zjištěny při přezkumném jednání konaném dne 21. 2. 2012 (dále jen „přezkumné jednání“).

[7] Zajištěný věřitel č. 4 přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka pohledávky v celkové výši 925 296 Kč, jako pohledávky zajištěné ve výši 508 304 Kč předmětnými nemovitostmi, a takto byly jeho pohledávky zjištěny při přezkumném jednání.

[8] Zajištěný věřitel č. 9 přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka pohledávky v celkové výši 2 289 118 Kč, jako pohledávky zajištěné ve výši 2 062 954 Kč předmětnými nemovitostmi, a takto byly jeho pohledávky zjištěny při přezkumném jednání.

[9] Nemovitosti sloužící k zajištění pohledávek věřitelů č. 1, č. 4 a č. 9, sepsané v soupisu majetkové podstaty dlužníka ze dne 6. 2. 2012, byly zpeněženy za částku 3 500 000 Kč.

[10] Od částky dosažené zpeněžením byly odečteny náklady spojené se správou a zpeněžením v celkové výši 225 751 Kč, z čehož 57 751 Kč činily náklady spojené se správou a 168 000 Kč náklady spojené se zpeněžením. Dále byla podle ustanovení § 298 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve spojení s ustanovením § 1 odst. 2 vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů,

odečtena odměna insolvenčního správce ve výši 77 364,61 Kč (2 % z částky určené k vydání zajištěnému věřiteli + 21% daň z přidané hodnoty).

[11] Insolvenční správce dlužníka požádal insolvenční soud podáním doručeným 19. 3. 2012 o udělení souhlasu s vydáním výtěžku zpeněžení nemovitostí sloužících k zajištění pohledávky věřitelů č. 1, č. 4 a č. 9.

3. Na tomto základě dospěl insolvenční soud – vycházející z ustanovení § 167 odst. 1, § 299 odst. 1 a § 305 odst. 1 insolvenčního zákona – k následujícím závěrům:

[1] Na zpeněžených nemovitostech vázlo zástavní právo zajištěných věřitelů č. 1, č. 4 a č. 9.

[2] Zástavní právo, které vzniká na základě rozhodnutí správního orgánu, se uspokojuje v pořadí, jež je dáno dnem nabytí právní moci rozhodnutí o jeho zřízení. Pro pořadí soudcovského zástavního práva je rozhodující den, v němž došel soudu návrh na jeho zřízení. Soudcovské zástavní právo vzniká právní mocí rozhodnutí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva. Den, kdy došel soudu návrh, je však určující z hlediska jeho pořadí.

[3] První pořadí tedy přísluší věřiteli č. 9, druhé a třetí pořadí věřiteli č. 4, čtvrté pořadí (opět) věřiteli č. 9 a páté pořadí věřiteli č. 1.

[4] Vzhledem k tomu, že nároky zajištěných věřitelů přesahují celkovou částku určenou k výplatě, budou plně uspokojeni pouze zajištění věřitelé v prvním až čtvrtém pořadí, tj. věřitel č. 9 a věřitel č. 4. Zajištěný věřitel, jehož právní důvod zajištění vznikl jako poslední (věřitel č. 1), bude uspokojen pouze v části přihlášené pohledávky.

[5] Vzhledem k tomu, že (jinak) byly splněny podmínky pro vydání výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům, rozhodl insolvenční soud tak, jak je uvedeno ve výroku.

4. K odvolání zajištěného věřitele č. 1, jež směřovalo jen proti té části usnesení insolvenčního soudu, ve které insolvenční soud vyslovil souhlas s tím, aby insolvenční správce dlužníka vydal zajištěnému věřiteli č. 9 z výtěžku zpeněžení nemovitostí částku 705 461,15 Kč, Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 11. 10. 2013, č. j. KSLB 57 INS 18541/2011, 2 VSPH 1376/2013-B-49, potvrdil usnesení insolvenčního soudu v napadeném rozsahu.

5. Odvolací soud dospěl po přezkoumání napadeného usnesení k následujícím závěrům:

[1] Není důvodná odvolací námitka, že usnesení insolvenčního soudu nemohl vydat vyšší soudní úředník Mgr. J. K., jelikož rozvrhem práce insolvenčního soudu údajně nebyl zařazen do soudního oddělení 57 INS, jemuž byla věc přidělena. Dodatkem č. 9 rozvrhu práce insolvenčního soudu pro rok 2012 ze dne 31. 5. 2012, Spr. 2315/2012 (dále jen „dodatek č. 9“), bylo totiž soudní oddělení 57 INS zrušeno k 1. 6. 2012 a místo něj bylo zřízeno nové soudní oddělení 54 INS, do něhož (jak plyne z rozvrhu práce insolvenčního soudu pro rok 2013) J. K. byl (a nadále je) zařazen. Řízení tudíž není (nebylo) postiženo zmatečností vadou spočívající v nesprávném obsazení soudu.

[2] Odvolací soud se neztotožnil ani se zbytkovou částí odvolací argumentace, v níž odvolatel sice nezpochybně, že pro pořadí soudcovského zástavního práva k nemovitosti je rozhodující den, v němž soudu došel návrh na jeho zřízení, nicméně akcentuje, že insolvenční soud a potažmo věřitelé jsou vázáni tím, v jakém pořadí, včetně doby vzniku zajištění, byla přihlášená pohledávka přezkoumána.

[3] S odvolatelem lze souhlasit v tom, že ustanovení § 174 odst. 3 insolvenčního zákona určuje, že jde-li o pohledávku zajištěnou, musí věřitel v přihlášce uvést, zda uplatňuje právo na její uspokojení ze zajištění a vyjma druhu zajištění označit i dobu jeho vzniku. K tomu je dlužno dodat, že podle ustanovení § 21 odst. 1 písm. g) bodu 1 vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, musí přihláška u pohledávek zajištěných majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka (jak tomu bylo i v tomto případě), obsahovat popis právní skutečnosti, na jejímž základě zajištění vzniklo, rozhodné právo, jímž se zajištění řídí, popis majetku majetkové podstaty, k němuž bylo zajištění zřízeno, údaj o tom, zda byla uzavřena dohoda o pořadí uspokojení zajištěných věřitelů podle ustanovení § 299 odst. 1 insolvenčního zákona, a způsob výpočtu úroku podle ustanovení § 171 téhož zákona pro případ, že na něj věřiteli v řízení vznikne nárok.

[4] Účelem těchto ustanovení je vymezit skutkové okolnosti, z nichž lze usuzovat na existenci zajištění přihlášené pohledávky tak, aby bylo možno přistoupit k jejímu přezkoumání na přezkumném jednání. Podkladem pro přezkumné jednání je seznam přihlášených pohledávek, v němž, a potud je třeba dát odvolateli za pravdu, musí být pohledávka označena pořadím, jaké jí v přihlášce přisuzuje věřitel. To, že pohledávka má podle názoru insolvenčního správce nebo věřitelů jiné pořadí, dají najevo tím, že přihlášené pořadí popřou způsobem předvídaným v ustanovení § 195 insolvenčního zákona.

[5] Odvolací soud je v souladu s převažující praxí konkursních a insolvenčních soudů toho názoru, že otázka doby vzniku zástavního práva nebo doby vzniku zajištění, jež je (může být) určující pro určení pořadí uspokojení zajištěných věřitelů dle ustanovení § 167 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona, není předmětem přezkoumání na přezkumném jednání, nýbrž je (může být) posuzována (řešena) v usnesení, jímž insolvenční soud rozhoduje o návrhu insolvenčního správce na vydání výtěžku zajištěným věřitelům podle ustanovení § 298 odst. 2 insolvenčního zákona (proti němuž je odvolání přípustné). Proto nelze přisvědčit odvolateli v tom, že insolvenční soud v napadeném usnesení nepřipustně (libovolně) změnil (přehodnotil) výsledky přezkumného jednání, určil-li pořadí, v jakém se pohledávky zajištěných věřitelů uspokojí z výtěžku zpeněžení nemovitostí.

[6] V posuzovaném případě je (bylo) pro určení pořadí uspokojení pohledávky věřitele č. 9 a pohledávky odvolatele z výtěžku zpeněžení nemovitostí určující, že v souladu s ustanovením § 338b odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), podal věřitel č. 9 návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva (již) dne 12. 12. 2008, tj. dříve než odvolatel, jenž tak učinil (až) dne 6. 4. 2009. Insolvenční soud proto nepochybil, rozhodl-li, že se z výtěžku zpeněžení nemovitostí uspokojí zcela pohledávka věřitele č. 9, kdežto pohledávka odvolatele jen zčásti.

[7] Nad rámec výše uvedeného odvolací soud dodává, že nesouhlasí s názorem insolvenčního správce, který dovozoval, že ustanovení § 299 odst. 1 insolvenčního zákona obsahuje speciální úpravu pro určení pořadí pohledávek zajištěných soudcovským zástavním právem a že rozhodným dnem je den nabytí právní moci usnesení o zřízení soudcovského zástavního práva. O speciální úpravu nejde již proto, že se uvedené ustanovení o soudcovském zástavním právu speciálně nezmiňuje.

[8] K argumentaci insolvenčního správce, že s ohledem na účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení dle ustanovení § 109 insolvenčního zákona by jiný než jím podaný výklad vedl (mohl vést) k paradoxní situaci, kdy by soudcovské zástavní právo již sice nebylo možno nabýt (kdyby usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci až po zahájení insolvenčního řízení), leč přesto by mělo přednost před zástavním právem, u něhož by usnesení

o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci před zahájením insolvenčního řízení, avšak návrh na jeho nařízení byl podán později, odvolací soud uvádí, že v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sen. zn. [29 NSČR 16/2011](#), uveřejněném pod číslem 54/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 54/2012“) [usnesení je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu], Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož na základě soudcovského zástavního práva na nemovitostech, které vzniklo (právní mocí soudního rozhodnutí o jeho zřízení) poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, aniž šlo o případ uvedený v ustanovení § 41 insolvenčního zákona, nenabývá věřitel právo na uspokojení pohledávky z takového zajištění bez zřetele k tomu, zda návrh na zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech podal před zahájením insolvenčního řízení nebo v jeho průběhu.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti usnesení odvolacího soudu podal zajištěný věřitel č. 1 „v celém jeho rozsahu“ dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, „případně se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu či má být právní otázka dovolacím soudem posouzena jinak“, namítaje, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud změnil napadené usnesení tak, že zajištěný věřitel č. 9 obdrží z částky 705 461,15 Kč jen částku 41 889,39 Kč a zbývajících 663 571,76 Kč bude vydáno dovolateli.

7. Dovolací argumentace se soustřeďuje k následujícím otázkám.

I. K obsazení insolvenčního soudu.

8. Dovolatel má i nadále za to, že insolvenční soud byl nesprávně obsazen, když J. K. nebyl zařazen rozvrhem práce insolvenčního soudu do soudního oddělení 57 INS. K tomu, jak se s věcí vypořádal odvolací soud, uvádí, že z dodatku č. 9 neplyne, že soudní oddělení 57 INS bylo nahrazeno soudním oddělením 54 INS, tedy že by věci spadající do (dodatkem č. 9 skutečně zrušeného) soudního oddělení 57 INS přebíralo nové soudní oddělení 54 INS (agenda soudního oddělení 57 INS nebyla po jeho zrušení přikázána žádnému jinému soudnímu oddělení).

II. K nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudů nižších stupňů.

9. Odvolací soud se nezabýval odvolací námitkou, že rozhodnutí insolvenčního soudu je nepřezkoumatelné, jelikož insolvenční soud v něm nevyložil, proč se má pořadí pohledávky věřitele č. 9 ve výši 705 461,15 Kč, zajištěné soudcovským zástavním právem zřízeným usnesením exekučního soudu ze dne 23. 6. 2009, řídit v insolvenčním řízení dnem 12. 12. 2008 (kdy byl podán návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem), a nikoli dnem 20. 8. 2009, uvedeným v přihlášce pohledávky. Odvolací soud sám se pak nevypořádal s odvolací argumentací, pouze vyslovil právní názor, jenž ale nikterak nepodložil argumentačně. Dovolateli tedy není zřejmé, proč neměl odvolací soud jeho námitky za relevantní. Ústavní soud přitom opakovaně judikoval (uzavírá dovolatel), že je nepřipustným porušením práva na soudní ochranu dle článku 36 Listiny základních práv a svobod, jestliže se soud neztotožňuje s právní argumentací obsaženou v podáních, avšak v odůvodnění svého rozhodnutí nikterak nevyloží proč (a zastává opačné stanovisko). Potud dovolatel činí odkaz na „III. ÚS 176/96“, případně „29 Odo 551/2006“ (takto se dovolatel zřejmě pokouší identifikovat jednak nálezy Ústavního soudu ze dne 26. září 1996, sp. zn. [III.](#)

[ÚS 176/96](#), uveřejněný pod číslem 89/1996 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu (náleze je – stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zmíněná níže – dostupný i na webových stránkách Ústavního soudu), jednak usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2006, sp. zn. [29 Odo 551/2006](#), uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2006, pod číslem 137.

III. K pořadí přihlášené zajištěné pohledávky.

10. Dovolatel poukazuje na ustanovení § 174 odst. 3 insolvenčního zákona, podle kterého je věřitel povinen uvést v přihlášce dobu vzniku zajištění, jakož i na ustanovení § 176 insolvenčního zákona, které určuje, že za správnost údajů uvedených v přihlášce jeho pohledávky odpovídá věřitel.

11. Odtud jednoznačně plyne, že je to věřitel, kdo je odpovědný za to, že tvrzení obsažená v přihlášce jsou správná a pravdivá; uvedl-li tedy věřitel č. 9 v přihlášce, že zajištění pohledávky vzniklo dne 20. 8. 2009, pak přihlásil pohledávku jako zajištěnou „s pořadím práva na uspokojení“ k 20. 8. 2009. Přitom není rozhodné, zda by pohledávka mohla mít výhodnější pořadí. To, že pro pořadí pohledávky (a práva a povinnosti věřitele s tím spojená) je rozhodné pořadí uvedené v přihlášce pohledávky, je ostatně zřejmé též s přihlédnutím k ustanovení § 179 insolvenčního zákona. Věřitel č. 9 disponuje odborně vzdělanými pracovníky, takže je na místě předpokládat, že nejde o laika (a je akcentována jeho odpovědnost za správnost údajů uvedených v přihlášce).

12. Přihláška pohledávky do insolvenčního řízení je obdobou žaloby. Věřitel v ní uvádí, jakou pohledávku uplatňuje, v jaké výši (respektive v jaké výši žádá její uspokojení) a zda jde o pohledávku zajištěnou (jaké je pořadí zajištěné pohledávky, respektive v jakém pořadí žádá uspokojení pohledávky). Stejně jako nemůže soud v nalézacím řízení přiznat žalobci více (či něco jiného) než požaduje, nemůže v insolvenčním řízení insolvenční soud přisoudit pohledávce lepší pořadí, než které věřitel požaduje v přihlášce.

13. Předmětná pohledávka věřitele č. 9 byla přezkoumána jako pohledávka ve výši 705 461,15 Kč zajištěná majetkem dlužníka s pořadím pro uspokojení vázaným na 20. 8. 2009. Přihlásí-li věřitel pohledávku v lepším pořadí, než jí svědčí, je namísto popření pořadí. To, že přihlásí pohledávku v horším pořadí, než by mohl, se však přičítá pouze věřiteli. Věřitel má přitom právo přihlásit pohledávku v horším pořadí; může jít o výsledek zhodnocení rizik věřitele plynoucích z případného popření pohledávky, kdyby lepší pořadí pohledávky bylo možno považovat za sporné. Kdyby to neplatilo, bylo by v insolvenčním řízení rovněž přípustné přezkoumat pohledávku (co do výše) bez ohledu na vůli věřitele na základě volné úvahy insolvenčního správce či insolvenčního soudu nad rámec toho, co bylo přihlášeno.

14. Příkladem toho, kdy věřitel záměrně přihlásí do insolvenčního řízení pohledávku zajištěnou zástavním právem v horším pořadí, než by mohl (aby předešel případným sankčním důsledkům spojeným s uvedením výhodnějšího data určujícího pořadí), je (dle dovolatele) např. souběh zřízeného zástavního práva smluvního a soudcovského zástavního práva. Věřitel má k zajištění pohledávky zřízeno smluvní zástavní právo, může však pochybovat o platnosti zástavní smlouvy, proto pohledávku zajistí ještě prostřednictvím soudcovského zástavního práva. Potud dovolatel poukazuje na dikci § 338d odst. 1 o. s. ř., dodává, že má-li věřitel důvodné pochybnosti o platnosti smlouvy o zřízení zástavního práva smluvního a není přesvědčen o tom, že takto zřízené zástavní právo by obstálo v případném incidenčním sporu (a tedy, že by obhájil pořadí soudcovského zástavního práva pořadí dané smluvním zástavním právem), může uplatnit pořadí pohledávky řídicí se dnem, kdy byl soudu podán návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva.

15. Obdobně je tomu tam, kde má věřitel do insolvenčního řízení přihlášených více zajištěných pohledávek (s odlišnými daty rozhodnými pro určení pořadí jejich uspokojení), přičemž některé z

těchto pohledávek jsou zajištěny i jinak (např. ručením). Pro věřitele může být výhodnější přihlásit pohledávku, která má být uspokojena z předmětu zajištění, záměrně v horším pořadí (než by mohl), čímž pohledávku zařadí za další své pohledávky, neboť je-li pohledávka zajištěna i jinak (např. ručením), je pravděpodobné, že bude uspokojena i mimo insolvenční řízení, kdežto pohledávku s reálně horším pořadím lze uspokojit pouze v rámci insolvenčního řízení.

16. Tvrzení obsažená v přihlášce jsou (obdobně jako u žaloby) rámcem pro to, v jakém rozsahu je pohledávka věřitele v insolvenčním řízení posuzována insolvenčním správcem a ostatními věřiteli, jak je přezkoumávána a následně i uspokojena.

17. Při přezkumu pohledávek se vychází právě z tvrzení obsažených v přihlášce, a jsou-li tato tvrzení v takovém rozporu s faktickým stavem, že by pohledávka mohla být přezkoumána, ačkoliv toto právo věřiteli nesvědčí (nebo mu nesvědčí v tvrzeném rozsahu či pořadí), popře ji insolvenční správce nebo přihlášený věřitel. Podstata popření přitom tkví v tom, že vadně přihlášená pohledávka nebude uspokojena ve větším rozsahu nebo v lepším pořadí, než jí náleží. Není-li pohledávka popřena, „je přezkoumána“ v přihlášeném rozsahu a pořadí. K řečenému dovolatel poukazuje i na to, že věřitel č. 9 ve vyjádření k odvolání sám uvedl, že v přihlášce pohledávky ve výši 705 461,15 Kč udal jako den vzniku zajištění 20. 8. 2009, s čímž se odvolací soud (dle mínění dovolatele) nevypořádal.

18. Dovolatel dále vyslovuje přesvědčení, že pořadí zajištěných pohledávek je předmětem přezkumu při přezkumném jednání, jehož výsledek je závazný pro všechny subjekty zúčastněné na insolvenčním řízení, tedy též pro insolvenční soud, jenž sám není nadán právem pohledávku popřít (které mají v čase do přezkumného jednání pouze insolvenční správce, dlužník a věřitelé). Řečené podle dovolatele plyne jednak z § 179 insolvenčního zákona (z něž lze i jazykovým výkladem dovodit, že předmětem přezkumu je jak skutečnost, že pohledávka je zajištěna, tak pořadí pohledávky), jednak z následné novely insolvenčního zákona provedené zákonem č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně z ustanovení § 230 odst. 2 insolvenčního zákona ve znění této novely [odtud plyne, že zákonodárce předpokládá, že po přezkumném jednání (nikoliv až v době rozhodování soudu o vydání výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům) je pevně ustanoven okruh zajištěných věřitelů a jejich pohledávek (ať už je důvod vzniku jejich zajištění jakýkoliv) a je rovněž pevně ustanoveno pořadí, ve kterém se budou uspokojovat ze zpeněžovaného majetku].

19. Kdyby okruh zajištěných věřitelů, jejich pohledávek a pořadí těchto pohledávek nebyly pevně dány po skončení přezkumného jednání a pořadí pohledávek by s konečnou platností přezkoumával až insolvenční soud v době rozhodování o vydání výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům, mohl by pokyn ke zpeněžení předmětu zajištění udělit zajištěný věřitel, jehož pohledávka se nakonec nebude uspokojovat ze zajištění jako první v pořadí, čímž by byla významně zkrácena práva věřitele prvního v pořadí. O tom, kdo je věřitelem prvním v pořadí k uspokojení ze zajištění, a tedy i k udělení pokynu, by totiž bylo rozhodnuto s konečnou platností až v době, kdy by byl předmět zajištění zpeněžen na základě pokynu zajištěného věřitele, který nebyl oprávněn k jeho udělení. Fakticky by tak šlo o situaci totožnou s tou, kdy by nezajištěný věřitel udělal pokyny ke zpeněžení předmětu zajištění namísto věřitele zajištěného, neboť to, kdo je věřitel zajištěný a kdo nezajištěný by nebylo jisté až do okamžiku, kdy by soud rozhodoval o vydání výtěžku zpeněžení.

20. Postup soudu, který při vydávání usnesení o vydání výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům sám znovu posoudil pořadí přihlášených zajištěných pohledávek (odlišně od toho, jak byly přezkoumány při přezkumném jednání), poškozují též práva ostatních zajištěných věřitelů. Nemohou-li si být přihlášení věřitelé jisti tím, že přihlášená pohledávka bude (nepopře-li ji insolvenční správce) přezkoumána v takové výši a v takovém pořadí, jak byla přihlášená, pak jsou popsáním postupem soudu krácena popěrná práva přihlášených věřitelů. Ti nemají před přezkumným jednáním žádnou

možnost zjistit stanovisko insolvenčního soudu, avšak popěrný úkon musí učinit nejpozději tři dny před přezkumným jednáním. Kdyby soud mohl sám pohledávku posoudit jako pohledávku, které svědčí lepší pořadí, než je deklarováno v přihlášce, byli by ostatní věřitelé fakticky zbaveni práva popřít pořadí takové pohledávky.

21. Takové odepření práva popírat pohledávku přihlášeného věřitele (a tedy bránit vlastní majetková práva) nelze zhojit ani tím, že proti usnesení o udělení souhlasu s vydáním výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům je přípustné odvolání. Věřitel, který je takto zbaven možnosti popřít pořadí pohledávky, a tedy iniciovat zahájení řádného incidenčního sporu, je totiž v takovém případě stavěn do role, ve které se může pouze odvoláním bránit proti rozhodnutí insolvenčního soudu; je tedy „zbaven možnosti vést řádné dvouinstanční řízení“ a je odkázán pouze na řízení odvolací, aniž by své argumenty mohl uplatnit před soudem prvního stupně. Výklad připouštějící nastíněný procesní postup insolvenčního soudu tedy zásadním způsobem porušuje právo věřitelů na spravedlivý proces a rovný přístup k soudu, když věřitelé, kteří popírají pravost či výši pohledávky, takto znevýhodnění nejsou. Kdyby soud mohl v průběhu insolvenčního řízení libovolně přehodnotit a při udělení souhlasu s vydáním výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům posoudit znovu pořadí pohledávek zajištěných věřitelů v rozporu s výsledky přezkumného jednání, šlo by o situaci obdobnou tomu, jako kdyby se soud v rámci řízení o výkonu rozhodnutí zabýval otázkami spadajícími do nalézacího řízení.

22. Jak vyplývá z textu insolvenčního zákona, insolvenční soud uděluje souhlas s vydáním výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům (nic více k tomuto insolvenční zákon neuvádí). Již z této dikce zákona je tedy zřejmé, že insolvenční soud není v této fázi řízení, „de facto bez návrhu“, oprávněn sám ze své iniciativy přezkoumávat pořadí přihlášených zajištěných pohledávek.

23. Dovolatel uzavírá, že i kdyby se dovolací soud neztotožnil s výše uvedenými argumenty, předmětná pohledávka věřitele č. 9 již byla v minulosti přezkoumána tak, jak ji věřitel č. 9 přihlásil, tedy s pořadím uspokojení řídicím se dnem 20. 8. 2009, a to při přezkumném jednání u insolvenčního soudu. Má-li tedy insolvenční soud za to, že je rovněž nadán právem přezkoumávat (vedle insolvenčního správce) pořadí přihlášených pohledávek, mohl toto své přesvědčení vyjavit již při předmětném přezkumném jednání (aby byl po jeho skončení s konečnou platností ustanoven okruh zajištěných věřitelů a jejich pořadí), což neučinil.

III.

Přípustnost dovolání

24. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2014, sen. zn. [29 NSČR 45/2014](#), uveřejněné pod číslem 80/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

25. K rozsahu, v němž dovolatel napadá usnesení odvolacího soudu, Nejvyšší soud úvodem poznamenává, že ačkoliv dovolatel zjevně ohlašuje, že je napadá „v celém jeho rozsahu“, ve skutečnosti (podle dalšího obsahu dovolání) požaduje z částky, jež byla přednostně (před ním) určena k vydání věřiteli č. 9 (z částky 705 461,15 Kč) jen 663 571,76 Kč, s tím, že částka 41 889,39 Kč má být vydána věřiteli č. 9 (srov. článek X. dovolání). Za této situace pokládá Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu za napadené dovoláním jen v rozsahu částky 663 571,76 Kč.

26. Dovolání v dané věci je přípustné dle § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř. a co do posouzení, zda v rozhodnutí o vydání výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům může insolvenční soud vyjít z jiného dne vzniku zajištění, než je uveden v přihlášce (takto zjištěné) pohledávky zajištěného věřitele, závisí napadené rozhodnutí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla

vyřešena.

IV. Důvodnost dovolání

27. U přípustného dovolání přihlíží dovolací soud z úřední povinnosti i k vadám řízení uvedeným v § 242 odst. 3 o. s. ř.; Nejvyšší soud se tedy nejprve zabýval dovolacími námitkami na podporu závěru o existenci takových vad.

I. K obsazení insolvenčního soudu.

28. Námitkami k nesprávnému obsazení insolvenčního soudu vystihuje dovolatel z obsahového hlediska tzv. zmatečnostní vadu řízení ve smyslu ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

29. Zmatečnostní vady řízení nejsou ani podle úpravy dovolacího řízení účinné od 1. 1. 2013 způsobitelným dovolacím důvodem ve smyslu ustanovení § 241a o. s. ř. (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8.

2002, sp. zn. [29 Odo 523/2002](#), uveřejněné pod číslem 32/2003 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek a pro dobu od 1. 1. 2013 např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. [29 Cdo 5075/2014](#), uveřejněného pod číslem 29/2016 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek), lze k nim však přihlédnout (jak uvedeno shora) u přípustného dovolání.

30. Meze zkoumání zmatečnostních vad řízení v rámci přípustného dovolání (v režimu § 242 odst. 3 o. s. ř.) jsou ovšem vytyčeny rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. [21 Cdo 59/2005](#), uveřejněným pod číslem 86/2006 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 86/2006“). Z R 86/2006 (na něž Nejvyšší soud v podrobnostech odkazuje) se pak podává, že o tom, zda řízení před soudy nižších stupňů je postiženo zmatečností, nelze v dovolacím řízení provádět dokazování; podstatné je, zda zmatečnostní vada se podává ze spisu.

31. V daném případě obsah spisu existenci dovolatelem tvrzené zmatečnostní vady nedokládá [skutková tvrzení, jimiž dovolatel oponuje závěru odvolacího soudu, že řízení před insolvenčním soudem zmatečností postiženo není, ze spisu neplynou a zjevně vyžadují ověření (je k nim zapotřebí provést příslušná zjištění z rozvrhu práce insolvenčního soudu pro příslušný kalendářní rok, včetně změn a dodatků rozvrhu práce)]. Závěr, že řízení je postiženo tvrzenou zmatečností, na základě obsahu spisu učinit nelze a dovolání potud není důvodné.

II. K nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudů nižších stupňů.

32. Námitkou, že rozhodnutí soudů nižších stupňů jsou nepřezkoumatelná, vystihuje dovolatel z obsahového hlediska tzv. jinou vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

33. Potud je napadené rozhodnutí souladné s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, konkrétně se závěry obsaženými v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2543/2011](#), uveřejněném pod číslem 100/2013 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 100/2013“).

34. V R 100/2013 Nejvyšší soud vysvětlil, že měřítkem toho, zda rozhodnutí soudu prvního stupně je či není přezkoumatelné, nejsou požadavky odvolacího soudu na náležitosti odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně, ale především zájem účastníků řízení na tom, aby mohli náležitě použít v odvolání proti tomuto rozhodnutí odvolací důvody. I když rozhodnutí soudu prvního stupně nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není zpravidla nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nebyly - podle obsahu odvolání - na újmu uplatnění práv odvolatele. Obdobně platí, že i když rozhodnutí odvolacího soudu nevyhovuje všem požadavkům na

jeho odůvodnění, není zpravidla nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nebyly – podle obsahu dovolání – na újmu uplatnění práv dovolatele.

35. Poměřováno těmito závěry rozhodnutí insolvenčního soudu zjevně nebylo nepřezkoumatelné, když z něj zcela zřetelně a srozumitelně plynou důvody, pro které má uspokojení zajištěné pohledávky věřitele č. 9 přednost před uspokojením zajištěné pohledávky dovolatele (proto, že zástavní právo věřitele č. 9 vzniklo s dřívějším pořadím než zástavní právo dovolatele). I když se odvolací soud s odvolací námitkou nepřezkoumatelnosti rozhodnutí insolvenčního soudu nevypořádal výslovně, z toho, že je věcně přezkoumal, plyne i jeho názor, že nejde o rozhodnutí „nepřezkoumatelné“. V situaci, kdy rozhodnutí insolvenčního soudu namítanou vadou zjevně postiženo nebylo, a nebránilo tak dovolateli v žádném směru v uplatnění odvolacích námitek, neutrpěl dovolatel tím, že odvolací soud uvedenou námitku nerozebral výslovně, žádnou procesní újmu na svých právech.

36. K výhradě dovolatele, že nepřezkoumatelné je i rozhodnutí odvolacího soudu, jelikož ten se nevypořádal s odvolací argumentací, pouze vyslovil právní názor, jenž nikterak nepodložil argumentačně, lze opět poukázat na závěry plynoucí z R 100/2013. K tomu lze dodat, že z ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. [které upravuje náležitosti odůvodnění písemného vyhotovení rozsudku, platí obdobně pro odůvodnění usnesení, jímž se rozhoduje ve věci samé (§ 169 odst. 4 o. s. ř.) a přiměřeně se prosazuje i pro odůvodnění rozhodnutí vydaných odvolacím soudem (§ 211 o. s. ř.)] ani z práva na spravedlivý proces nelze dovozovat povinnost soudů vypořádat se s každou jednotlivou námitkou účastníka řízení. Jak opakovaně vysvětlil Ústavní soud, není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. [III. ÚS 989/08](#), uveřejněný pod číslem 26/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2012, sp. zn. [III. ÚS 3122/09](#)). Rozhodnutí odvolacího soudu těmito požadavkům vyhovuje, když jeho závěr, že pro určení pořadí, v jakém mají být z výtěžku zpeněžení zajištění uspokojení zajištění věřitelé, je rozhodná doba (skutečného) vzniku zajištění, vyplývá argumentačně z toho, jak předtím definoval spor o pořadí pohledávky.

37. Dovolání tak ani potud není opodstatněné (rozhodnutí soudů nižších stupňů nejsou nepřezkoumatelná).

38. Jiné (než shora vypořádané) vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se nepodávají ani ze spisu, takže zbývá určit, zda napadené rozhodnutí ob stojí v rovině právního posouzení věci.

III. K pořadí přihlášené zajištěné pohledávky.

39. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

40. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

41. S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného rozhodnutí je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 12. 2013, tj. naposledy ve znění zákona č. 185/2013 Sb.

42. Podle ustanovení § 167 odst. 1 insolvenčního zákona zajištění věřitelé se v rozsahu zajištění uspokojují ze zpeněžení věci, práva pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla jejich pohledávka zajištěna, nestanoví-li zákon jinak. Pro pořadí jejich uspokojení je rozhodující doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění.

Dle ustanovení § 174 odst. 3 insolvenčního zákona, jde-li o pohledávku zajištěnou, musí věřitel v přihlášce uvést, zda uplatňuje právo na její uspokojení ze zajištění a označit druh zajištění a dobu jeho vzniku; nestane-li se tak, má se za to, že právo na uspokojení přihlašované pohledávky ze zajištění v insolvenčním řízení uplatněno nebylo.

Z ustanovení § 189 odst. 1 insolvenčního zákona dále plyne, že insolvenční správce sestaví seznam přihlášených pohledávek; u pohledávek, které popírá, to výslovně uvede. Do seznamu se nezařazují pohledávky, ke kterým se nepřihlíží, pohledávky vyloučené z uspokojení a další pohledávky, u kterých to stanoví zákon. Zajištění věřitelé se v seznamu uvádějí zvlášť. U každého věřitele musí být uvedeny údaje potřebné k jeho identifikaci a údaje pro posouzení důvodu vzniku, výše a pořadí jeho pohledávky; u zajištěných věřitelů se navíc uvádí důvod a způsob zajištění. V seznamu se zvlášť vyznačí pohledávky vykonatelné.

Z ustanovení § 195 insolvenčního zákona se pak podává, že o popření pohledávky co do jejího pořadí jde tehdy, je-li namítáno, že pohledávka má méně výhodné pořadí, než je pořadí uvedené v přihlášce pohledávky, nebo je-li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění. Ten, kdo popírá pořadí pohledávky, musí současně uvést, v jakém pořadí má být pohledávka uspokojena.

Podle ustanovení § 298 insolvenčního zákona zajištění věřitelé mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla zajištěna (odstavec 1). Výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů spojených se správou a zpeněžením a po odečtení částky připadající na odměnu insolvenčního správce vydá insolvenční správce se souhlasem insolvenčního soudu zajištěnému věřiteli (odstavec 2). Náklady spojené se zpeněžením lze odečíst nejvýše v rozsahu 5 % výtěžku zpeněžení; náklady spojené se správou nejvýše v rozsahu 4 % výtěžku zpeněžení. Se souhlasem zajištěného věřitele lze odečíst náklady i ve větším rozsahu (odstavec 3). Zajištěnému věřiteli, který dosud nesplnil povinnost podle § 157 odst. 1, se vydá výtěžek zpeněžení po odečtení částky připadající na splnění této povinnosti (odstavec 4). Pro zpeněžení podle § 293 se odstavec 2 použije jen tehdy, jestliže zajištěný věřitel dosud nesplnil povinnost podle § 230 odst. 3 (odstavec 5).

43. V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona již v době vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka (25. 11. 2011) a do vydání napadeného usnesení změn nedoznala.

44. Podle ustanovení § 338d odst. 1 o. s. ř. [v rozhodném znění, tj. ve znění účinném v době, kdy věřitel č. 9 podal u exekučního soudu návrh na zřízení soudcovského zástavního práva k nemovitostem k zajištění pohledávky ve výši 705 461,15 Kč (12. 12. 2008), jež se nezměnilo do dne právní moci usnesení, jímž exekuční soud toto soudcovské zástavní právo zřídil (20. 8. 2009)], pro pořadí soudcovského zástavního práva k nemovitosti je rozhodující den, v němž k soudu došel návrh na zřízení soudcovského zástavního práva; došlo-li několik návrhů ve stejný den, mají zástavní práva stejné pořadí. Bylo-li však pro vymáhanou pohledávku již dříve zřízeno zákonné nebo smluvní zástavní právo, řídí se pořadí soudcovského zástavního práva pořadím tohoto zástavního práva.

45. V tomto právním rámci lze k právním otázkám otevřeným dovoláním k pořadí přihlášené zajištěné pohledávky uvést následující:

[1] Nejvyšší soud se obdobnou problematikou zabýval [pro poměry konkursních řízení

vedených podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“)] v usnesení ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. [29 Cdo 2741/2012](#). V něm ozřejmil, že:

1/ Údaj o pořadí, v jakém vznikl právní nárok přihlášeného věřitele na oddělené uspokojení přihlašované pohledávky, není povinnou náležitostí přihlášky pohledávky do konkursu vedeného podle zákona o konkursu a vyrovnání.

2/ Ustanovení § 28 odst. 3 ZKV předepisuje uspokojit oddělené věřitele z výtěžku zpeněžení zajištění podle tam určeného pořadí bez zřetele k tomu, zda ten který oddělený věřitel v přihlášce pohledávky do konkursu uvedl (tvrdil) jiný údaj o pořadí, v jakém mu vznikl právní nárok na oddělené uspokojení z výtěžku zpeněžení zajištění.

3/ Spor o pořadí, v jakém oddělenému věřiteli vznikl právní nárok na vydání výtěžku zpeněžení zajištění, není (nemůže být) sporem o pořadí zajištěné pohledávky (nejde o spor vyvolaný konkursem).

[2] Nejvyšší soud předesílá, že již v důvodech usnesení ze dne 29. 4. 2010, sen. zn. [29 NSČR 30/2009](#), uveřejněného pod číslem 14/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, zdůraznil, že pro insolvenční řízení nelze bez dalšího (automaticky) přejímat judikatorní závěry ustavené při výkladu zákona o konkursu a vyrovnání [a to především proto, že insolvenční zákon obsahuje poměrně podrobná procesní pravidla, jež je třeba vnímat v jejich komplexnosti a jejichž pojetí ne vždy (a to zpravidla záměrně) odpovídá tomu, jak bylo v obdobné procesní situaci postupováno za účinnosti zákona o konkursu a vyrovnání]. To nicméně neplatí pro závěry, jež se týkají povahy „sporu o pořadí“ rozebraného ve shora označené věci sp. zn. [29 Cdo 2741/2012](#). Nejvyšší soud přitom nepřehlédl, že v porovnání s dikcí § 20 ZKV (rozebraného v označeném rozsudku) klade ustanovení § 174 odst. 3 insolvenčního zákona na přihlašovatele zajištěné pohledávky vyšší nároky potud, že požaduje, aby přihláška takové pohledávky obsahovala i údaj o době vzniku zajištění.

[3] Ani tato odchylka totiž nic nemění na nastavení sporů o pořadí v insolvenčním zákoně (tak jak jsou definovány v § 195 insolvenčního zákona) jako sporů o výhodnější skupinu (třídu) věřitelů (srov. v poměrech upravených zákonem o konkursu a vyrovnání opět závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. [29 Cdo 2741/2012](#), jež potud vycházejí z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2001, sp. zn. [32 Cdo 1726/98](#), uveřejněného pod číslem 76/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2001, sp. zn. [29 Cdo 2494/99](#), uveřejněného pod číslem 37/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

[4] V poměrech insolvenčního zákona tak může být veden (v intencích § 195 insolvenčního zákona) spor o to, zda pohledávka je (co do pořadí) pohledávkou vyloučenou z uspokojení v insolvenčním řízení (§ 170 insolvenčního zákona), pohledávkou podřízenou nebo pohledávkou společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu, jež má být uspokojena až po uspokojení jiné pohledávky případně ostatních pohledávek dlužníka (§ 172 insolvenčního zákona), nebo naopak spor o to, zda pohledávka je (co do pořadí) pohledávkou za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona) nebo pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona), respektive pohledávkou s právem na uspokojení ze zajištění (§ 167 odst. 1 věta první insolvenčního zákona). K členění pohledávek do skupin (tříd) s různým právem přednosti srov. v podrobnostech i R 54/2012.

[5] Spor o pořadí (o právo přednosti uspokojení) mezi věřiteli téže skupiny (třídy) nepovažuje insolvenční zákon za spor o pořadí pohledávky, jak je definován v ustanovení § 195

insolvenčního zákona. Pro zajištěné věřitele platí řečené tím více, že (obdobně, jako tomu bylo v konkursních poměrech podle ustanovení § 28 odst. 3 ZKV) pořadí, v jakém mají být uspokojeni v rámci dané skupiny (skupiny zajištěných věřitelů), mají-li pohledávku zajištěnou stejným předmětem zajištění (v poměrech zástavního práva stejnou zástavou), určuje výslovně ustanovení § 167 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona (podle kterého platí, že „pro pořadí jejich uspokojení je rozhodující doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění“).

[6] Odvolací soud tedy nepochybil, jestliže shodně s insolvenčním soudem dospěl k závěru, že pro pořadí, v jakém mají být zajištění věřitelé uspokojeni z výtěžku zpeněžení nemovitostí, je určující, že soudcovské zástavní právo k nemovitostem bylo věřiteli č. 9 zřízeno (k zajištění pohledávky ve výši 705 461,15 Kč) s pořadím daným dnem podání návrhu na zřízení soudcovského zástavního práva k nemovitostem (§ 338d odst. 1 o. s. ř., v rozhodném znění), tj. 12. prosincem 2008.

[7] V poměrech projednávané věci lze nadto údaj o době vzniku zajištění v přihlášce pohledávky věřitele č. 9 považovat za nepřesný jen v omezené míře. Soudcovské zástavní právo na nemovitostech totiž vzniká [jako zástavní právo, jež se podle zákona zřizuje rozhodnutím soudu (srov. i § 156 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 10. 2009, pro věc rozhodném)] až dnem právní moci usnesení soudu, kterým byl nařízen výkon rozhodnutí jeho zřízením (tedy 20. srpna 2009, což je i den uvedený v přihlášce pohledávky věřitele č. 9 jako den vzniku zajištění). Podstatné nicméně je, že pořadí takto vzniklého zástavního práva se má (podle § 338d odst. 1 o. s. ř.) řídit jiným (dřívějším) datem, konkrétně dnem, v němž k soudu došel návrh na zřízení soudcovského zástavního práva (v této věci šlo o 12. 12. 2008). Insolvenční zákon se (oproti dikci § 28 odst. 3 ZKV) nevydal cestou výslovného pojmenování výjimky [plynoucí z toho, že pořadí soudcovského zástavního práva se určuje podle jiného (dřívějšího) data, než ke kterému vzniklo] a pro všechny druhy zástavních práv, u nichž by se podobná úprava mohla ve zvláštních předpisech objevit, pracuje jen s termíny „doba vzniku zástavního práva“ nebo „doba vzniku zajištění“ (§ 167 odst. 1 věta druhá insolvenčního zákona). V tomto ohledu však opět nejde o významovou (obsahovou) odlišnost, nýbrž o to, že ve shodě se základními zásadami insolvenčního řízení, jak jsou vyjádřeny především v § 5 insolvenčního zákona, presumuje, že tam, kde podle zvláštní právní úpravy se pojí k době „vzniku zástavního práva“ nebo k „době vzniku (jiného) zajištění“ jiné (dřívější) pořadí zástavního práva nebo (jiného) zajištění, „vzniká“ zástavní právo nebo (jiné) zajištění v tomto dřívějším pořadí. Závěry obsažené k soudcovskému zástavnímu právu v R 54/2012 (na něž poukázal odvolací soud) tím nejsou dotčeny.

46. K námitkám, jimiž dovolatel oponuje závěru odvolacího soudu o tom, že 12. 12. 2008 je určující pro pořadí uspokojení věřitele č. 9, budiž dále uvedeno, že:

[1] Z toho, že věřitel je odpovědný za správnost údajů obsažených v přihlášce (§ 176 insolvenčního zákona) s možnými následky dle § 179 insolvenčního zákona a že je v přihlášce povinen uvést i dobu vzniku zajištění, neplyne, že spor o chybu v uvedeném údaji je sporem o pořadí pohledávky ve smyslu § 195 insolvenčního zákona, ani se odtud nepodává, že by neměl být použit postup předepsaný v § 167 odst. 1 větě druhé insolvenčního zákona.

[2] Příklady, jež dovolatel uvádí jako ty, jež mohou vést věřitele (v zájmu jeho vlastního prospěchu) k tomu, že v přihlášce záměrně zkreslí (uvede nesprávně) údaj o vzniku zajištění, jsou příklady jednání v rozporu s právem. Insolvenční zákon vychází z toho, že pohledávky, které věřitelé přihlašují (mají přihlásit) do insolvenčního řízení, budou mít pořadí podle toho, jak skutečně vznikly, což se promítá též v textu základních zásad insolvenčního řízení (§ 5 insolvenčního zákona). Podporovat výkladem možnost, aby pohledávka zajištěného věřitele měla v insolvenčním řízení jiné pořadí uspokojení, než jaké by jí náleželo podle skutečné doby

vzniku zajištění (a tedy stav, v němž by se pravidla uspokojení pohledávek vzdálila skutečnému stavu věci), by znamenalo jít proti základním zásadám insolvenčního řízení. Budiž dodáno, že „vnitřní konflikt“, jež může věřitel se smluveným zajištěním (smluveným zástavním právem) i zajištěním zřízeným prostřednictvím soudcovského zástavního práva pociťovat v obavě o neplatnost smluveného zástavního práva při uvedení doby vzniku zajištění v přihlášce, je řešitelný tím, že dřívější zajištění z titulu smluveného zástavního práva nepřihlásí do insolvenčního řízení vůbec (nikoli tím, že uplatní obě zajištění s horší dobou vzniku podle soudcovského zástavního práva).

[3] Podpůrná argumentace ustanovením § 230 odst. 2 insolvenčního zákona ve znění účinném od 1. 1. 2014 je nemístná v situaci, kdy pro vydání napadeného rozhodnutí bylo (se zřetelem k době vydání) určující jiné znění insolvenčního zákona. Pro úplnost budiž řečeno, že úvahy o potřebě postavit najisto pořadí zajištěných věřitelů do skončení přezkumného jednání, jež dovolatel v této souvislosti rozvíjí, jsou liché, jestliže konflikt daný právem přednosti pokynu pro věřitele s dřívější dobou vzniku zajištění může trvat (v insolvenčních poměrech je běžný) i po přezkumném jednání na základě prostého faktu, že v době, kdy insolvenční správce žádá o udělení pokynu, budou stále trvat účinky popření pravosti pohledávky nebo popření práva na uspokojení ze zajištění (popření pořadí) některého zajištěného věřitele nebo všech zajištěných věřitelů, kteří by takový pokyn mohli udělit (nebudou pravomocně ukončeny incidenční spory).

[4] Výtky snášené dovolatelem na adresu insolvenčního soudu (potud, že si insolvenční soud osobuje popěrné právo, jež mu nepřísluší) vycházejí z nesprávného (jak rozebráno výše) předpokladu, že spor o údaj o době vzniku zajištění mezi věřiteli téže skupiny (mezi zajištěnými věřiteli) je sporem o pořadí pohledávky. Postup soudu při vydání výtěžku zpeněžení zajištění zajištěným věřitelům podle skutečné doby vzniku zástavního práva nebo skutečné doby vzniku zajištění není realizací popěrného práva insolvenčního soudu ani postupem směřujícím k nerespektování výsledků přezkumného jednání (na kterém byla pohledávka věřitele č. 9 zjištěna, aniž došlo k opravě údaje o době vzniku zajištění v přihlášce), nýbrž postupem předepsaným co do pořadí uspokojení zajištěných věřitelů ustanovením § 167 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona.

47. Nejvyšší soud tudíž uzavírá, že pro pořadí uspokojení více zajištěných věřitelů z výtěžku zpeněžení téhož zajištění je ve smyslu ustanovení § 167 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona rozhodující skutečná doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění, bez zřetele k tomu, že zajištěná pohledávka některého z nich byla předtím přezkoumána a zjištěna s uvedením chybného údaje o pozdější době vzniku zajištění v přihlášce pohledávky.

48. Dovolání tak ani potud není důvodné.

49. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].